

Article Info	RESEARC ARTICLE ARAŞTIRMA MAKALESİ	 KENT AKADEMİSİ
Title of Article	Evaluation of Quality Criteria in Urban Parks: The Case of Karabük Kordon Park	
Corresponding Author	Sebile Merve ÖZTÜRK Karabük Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, smozturk@karabuk.edu.tr	
Submission Date Admission Date	07.09.2019 / 07.12.2019	
Author / Authors	Sebile Merve ÖZTÜRK Selda Cansu TEMEL ORCID: 0000-0002-2790-067X ORCID: 0000-0001-5712-9778	
How to Cite	ÖZTÜRK, S.M., TEMEL, S.C. (2019). Evaluation of Quality Criteria in Urban Parks: The Case of Karabük Kordon Park , Kent Akademisi, Volume, 12 (40), Issue 4, Pages 752-764.	How to Cite

Kent Parklarda Kalite Kriterlerinin Değerlendirilmesi: Karabük Kordon Park Örneği

Sebile Merve ÖZTÜRK¹
Selda Cansu TEMEL²

ABSTRACT:

Especially in recent years, many studies have been carried out in the field of quality in urban space. Studies in the urban area focus on the way users perceive the space and its responses to user needs. Urban parks, which contribute positively to the quality of the environment in which they are located, constitute the subject of this study. In this study, the measurement of user perception on quality criteria in Karabük Kordon Park is investigated. For his purpose, the study was started with observations made in the park and as a result of preliminary interviews with users, the quality criteria (use and activities with comfort and image) to be evaluated were determined. Afterwards, a questionnaire was applied to 55 randomly selected park users. As a result of the data obtained, the most important problem that Kordon Park needs to be solved is the bad image resulting from the negative opinions of the users about the security of the park.

Keywords: Public Space, Urban Park, Refreshment Areas, Outdoor Space Quality, Perception.

ÖZ:

Özellikle son yıllarda kentsel mekânda kalite alanında birçok çalışma yapılmıştır. Kentsel alanda yapılan çalışmalar, kullanıcıların mekân algılayış biçimi ve mekânın kullanıcı gereksinimlerine verdiği cevaplar üzerine yoğunlaşmaktadır. Kentsel ölçekte buldukları çevrenin kalitesine pozitif katkıları olan kent parklar ise bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Çalışmada Karabük Kordon Parkta kalite kriterleri üzerinden kullanıcı algısının ölçülmesi araştırılmaktadır. Bu amaçla çalışmaya parkta yapılan gözlemler ile başlanılmış ve kullanıcılar ile yapılan ön görüşmeler sonucunda, değerlendirilecek olan kalite kriterleri (konfor ve imaj ile kullanım ve aktiviteler) belirlenmiştir. Daha sonra park kullanıcıları arasından rastlantısal olarak seçilen 55 kişiye anket çalışması uygulanmıştır. Elde veriler sonucunda Kordon Parkın çözümlenmesi gereken en önemli probleminin, kullanıcıların parkın güvenliği ile ilgili olumsuz görüşlerinden kaynaklanan, kötü imaj olduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kamusal Alan, Kent Park, Dinlenme Alanı, Açık Mekân Kalitesi, Algı.

¹ Karabük Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Arş. Gör., smozturk@karabuk.edu.tr

² Karabük Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Arş. Gör., seldacansutemel@karabuk.edu.tr

GİRİŞ:

Küreselleşen dünyada kamusal alanların mekânsal kalitesinin insanların yaşamları üzerindeki etkisi oldukça fazladır. Bu alanların, toplumsal karşılaşma ve sosyalleşme mekânları olmaları nedeniyle, kültürel pratikte pozitif biçimlendirici katkısı olmaktadır. Bir kentteki nefes alınabilir mekânsal boşluklar da genellikle kamusal alan tanımlamasıyla ilintilidir. Bu alanların eksikliği ve yetersizliği kültürel, sosyal ve psikolojik ihtiyaçların karşılanamamasına neden olabilmektedir.

Kentin yeşil alan düzenlemelerinde önemli bir yere sahip olan kent parklar da kamusal açık alanların önemli bir bileşeni olarak görülmektedir. Whyte (1980), kent parkların kullanıcıları etkileme kabiliyeti olduğunu, misafirperver ve ilgi çekici ortamlar sağladığını ve böylece şehirlerin canlılığına katkıda bulunduğunu söylemiştir (Whyte, 1980; aktaran, Low vd. 2005).

Bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda kamusal alanlar ile etkileşime girmeleri kentsel mekânda kalite araştırmalarının doğmasına neden olmuştur. Parklar, yoğun kent hayatından kaçış noktaları olarak kullanıcılarına, güvenli ve bakımlı bir çevre içerisinde gerçekleştirilebilen çeşitli aktiviteler ile sosyalleşebilecekleri bir ortam sağlamaktadır. Bu anlamda kent park kullanıcılarının kalite kriterleri ile ilgili algılarının ölçülmesi çalışmanın çıkış noktası olarak belirlenmiştir.

Çalışma alanı olarak Karabük Merkez ilçesinde bulunan Kordon Park seçilmiştir. Çalışma alanı, kentin ticari merkezinde yer alması sebebiyle, gün içinde bireylere dinlenme, yeme-içme, doğa içinde vakit geçirme gibi olanaklar sunmaktadır. Çalışmada kullanıcıların, parkta bulunan aktiviteler ve parkın imajı üzerine görüşlerine anket çalışması ile ulaşılarak, değerlendirmeler sonucunda, park ile ilgili ileride yapılacak olan çalışmalar için öneriler üretilmiştir.

1. Kamusal Alan ve Kent Park

Kentlerin oluşumundan günümüze kadar, her kent toplumu şekillendirici etkiye sahip olmuştur. Sürekli olarak değişim ve dönüşüm sürecinde olan kentler, bünyesinde bulunan bireyleri de etkilemekte; sosyal, kültürel ve ekonomik olarak dönüşüm sürecine dâhil etmektedir. Benzer biçimde, toplumlar da kentin dönüşüm sürecine yön veren önemli bir güç olmaktadır. Karşılıklı oluşan bu etkileşim, kentli ile kentin temas halinde olabildiği mekânlar aracılığı ile sağlanabilmektedir. Sennet (1996)'ya göre, kentli ile kentin temasının kurulduğu bu mekânlar kentin ruhu ve bireylerde oluşan vatandaşlık hissinin de oluştuğu kamusal alanlar olmaktadır.

Kamu sözcüğü Türk Dil Kurumu'na göre, bir ülkedeki halkın bütünü anlamına gelmektedir. Kamusal alan ise halkı ilgilendiren, halk için oluşturulmuş alanları tanımlamak için kullanılmaktadır (Url-1). Habermas (2004), kamusal alan kavramı ile toplumsal yaşam içinde, kamuoyuna benzer bir şeyin oluşturulabildiği, tüm yurttaşların erişebildiği bir alanı tanımlamaktadır. Arendt (2012)'ye göre, insan olmak ve zenginleştirilmiş bir yaşama sahip olmak için kamusal alanda, toplumsal alanda var olmak gerekmektedir. Arendt kamusal alanı iki biçimde açıklamaktadır. İlkine göre, kamuya ait olan alanda görünen her şey, herkes tarafından algılanabilir. İkinci olarak ise kamu, içinde özel olarak bireye ait olandan ayrı, herkes için ortak bir dünyadır (Arendt, 2012; aktaran, Olgun, 2017).

Modern dünyadaki teknolojik gelişmeler ve sanayinin ilerlemesinin beraberinde kırlardan kentlere göçler de artmıştır. Artan kent nüfusunun getirisi ise çarpık kentleşmeler oluşmuştur. Arslan (2005)'e göre, çarpık kentleşme; insanların sosyal ve fiziksel etkinliklerini gerçekleştirdiği mekânların giderek yok olması ve kentlilerin birbirleri ile ilişkisinin kopmasının en önemli nedenidir. Kamusal alanlar, bu kopuşun engellenebileceği toplumsallaşma ve sosyalleşme mekânlarıdır. Sosyal iletişim ve etkileşim alanı olarak hareket etme potansiyeli olan kamusal açık alanlar, hem zayıf ve tek seferli etkileşimin, hem de güçlü ve yapısal etkileşimin oluşmasına olanak sağlayabilirler (Lofland, 1998; aktaran Alpak vd., 2018). Kamusal alanlar, hareketin var olduğu, erişilebilir ve alışveriş, toplanma, buluşma, bekleme, yemek yeme gibi eylemlerin gerçekleştirilebileceği herkese açık mekânlarıdır. Günümüzde ise kamusal alanların özel alanlardan ayrımı noktasında belirsizlik oluşmaya başlamıştır. Alışveriş merkezi gibi mekânlar belli bir gruba hitap edecek biçimde tasarlanırken; güvenlik elemanı, giriş çıkış saatleri ve sahipli mağazaları ile yarı kamusal/yarı özel alanlar olmaya başlamıştır. Bireylerin daha rahat ulaşabildikleri ve özgürce davranabildikleri kamusal alanlar ise genellikle park gibi açık kamusal alanlar olmaktadır.

Günümüz dünyasındaki yoğun kentleşme nedeniyle doğadan kopmalar daha fazla olurken; kamusal alan olarak parklar, şehrin içinde doğanın varlığını hissettiren, günlük yaşamın karmaşasından uzaklaşmayı sağlayan ve dinlenme olanağı sunan şehrin sosyalleşme mekânlarıdır (Tonnelat, 2010; aktaran Önal, 2014). Parklar, kent içerisinde büyük

bir öneme sahiptir. Parklar insanların ortak bir mekânda doğrudan bağlantı kurabilmeleri ve birbirleri ile iletişime geçebilmelerine olanak tanımakta; topluluk duygusu oluşturmanın ve geliştirmenin en etkili yollarından biri olmaktadır. Genç, orta, yaşlı, turist, göçmen gibi toplumun her kesiminden insanı bir araya getirebildiği için başarılı bir karışık yaşam alanı olabilmektedir (Francis, 2006). Kent parkları kullanıcı gereksinimleri ve ihtiyaçlarına göre değişim göstermek ile birlikte genellikle içerisinde yeşil alanları, su öğelerini, spor, oyun ve dinlenme faaliyetleri için gerekli donatıları bulundurmaktadır.

1.1. Kent Parklarda Kalite Kriterleri

Kalite ile ilgili yapılan çalışmalarda, insan gereksinimlerini temel alan bir bakış açısının olduğu görülmektedir. Mimarlıkta kalite kullanıcıların ihtiyaçlarının tatminine bağlı bir kavramdır. Örneğin, iklimsel olarak tatmin sağlamayan bir yapı kullanıcı için uygun değildir. Yüksek kültürel değerler ise bir yapının yararlılık düzeyini artırabilir (İnceoğlu ve Aytuğ, 2009). İnsan ihtiyaçlarından yola çıkan tasarımcılar kaliteli bir kamusal mekân için çevrenin farklı yönlerini ve niteliklerini belirleyen ilkeler oluşturmuştur. Konu ile ilgili çalışmaların öncüsü olan Project for Public Spaces (2009)'a öre parklar mahalleleri geliştiren ve ekonomik kalkınmayı katalize eden aktif kamusal alanlardır. PPS (2009)' un parkların tam anlamıyla potansiyellerine ulaşabilmeleri için belirledikleri ilkeler:

1. Ziyaretçileri çekmek için bir katalizör olarak geçişi kullanmak,
2. Park yönetimini merkezi bir hale getirmek,
3. Farklı mevsimlerde insanları çekmek için stratejiler geliştirmek,
4. Çeşitli sermaye kaynakları edinmek,
5. Esnek tasarım,
6. Parkın hem içini hem dışını düşünmek,
7. Parkı kullanan farklı kullanıcı grupları için konfor sağlamak,
8. Park boyunca ilgi çekici yerler oluşturmak,
9. Park için bir kimlik ve imaj oluşturmaktır.

Rapoport (1990) mekânsal kaliteyi tasarımda fark edilen göze çarpan farklılıklar olarak değerlendirmektedir (İnceoğlu ve Aytuğ, 2009). Temelde yüksek kaliteye sahip bir çevre iyi korunur, temizdir, az sayıda ticari yapı içerir, boş alanı azdır, bakımı yapılan ve çok lüks olmayan bitkilendirmeye sahiptir. Bu anlamda kent ortamında parkların varlıkları çok önemlidir. Parklar kullanımda olmasalar dahi buldukları çevrenin kalitesine pozitif etki ederler. Çoğu insanın yerleşim yerlerinde ortak kullanım alanları olan parklara ihtiyaç duyduğunu ifade etmesinin nedeni büyük oranda, birimler arasındaki boşlukların artırılarak, algılanan yoğunluğun düşürülmek istenmesidir (Rapoport, 1990). Gehl (1987) dış mekânlarda kaliteyi, zorunlu aktiviteler, isteğe bağlı aktiviteler ve sosyal aktivitelerin ölçüsü ile ilişkilendirmiştir. Kaliteli bir mekânda isteğe bağlı aktiviteler artan sıklıkla ortaya çıkarken, sosyal aktiviteler de önemli ölçüde artar. Özetle başarılı park tasarımları; kullanıcılarına katılabilecekleri farklı faaliyetler sunmalı (aktivite ve kullanımlar), parka ulaşım kolay olmalı (ulaşılabilirlik), güvenli, bakımlı ve çekici olmalı (konfor ve imaj), insanlara bir arada olma fırsatı vermelidir (sosyallik) (Project for public spaces, 2000; aktaran Yücel ve Yıldızlı, 2006).

Kamusal açık alanların kalitesinin irdelenmesinde kullanıcının mekân algılayış biçimi ve mekânın kullanıcının ihtiyaçlarına verdiği cevaplar önemlidir. Mimarlık alanında kalite kavramı ile ilgili yapılacak olan çalışmalarda mekân veya yerin sadece işlevsel özellikleri ile değil, bu alana özgü onu anlamlı kılan özellikleri de ele alınmalıdır. Bu durum kalite kavramının çok boyutlu ve katmanlı olmasının bir gereğidir (İnceoğlu ve Aytuğ, 2009). Buradan hareketle seçilen alanda incelenecek kalite kriterlerinin belirlenebilmesi için gözlem ve kullanıcılar ile yapılan ön görüşmelerden yararlanılmıştır. Gözlemler ve ön görüşmeler sonucunda Kordon Parkın ilk aşamada çözülmesi gereken problemlerinin 'olumsuz imaj' ve 'aktivite yetersizliği' olduğu anlaşılmıştır. Bu alanda incelenecek olan kalite kriterleri 'konfor ve imaj' ile 'aktivite ve kullanımlar' olarak belirlenmiştir.

2. Alan Çalışması

2.1. Çalışma Alanı

Çalışma alanı olarak Karabük kent merkezinde yer alan Kordon Park seçilmiştir. Park, kentte büyük öneme sahip olan KARDEMİR (Kardemir demir çelik fabrikası) ile çarşı alanı arasında, Araç çayı aksına paralel bir konumda yer almaktadır. Kamusal açık alan eksikliği bulunan Karabük kent merkezinde, bulunduğu konum ve vermeyi amaçladığı hizmet ile bir ihtiyacı karşılamaktadır. Konum itibarıyla alternatifinin olmayışı, çevresindeki yeşil elamanlar ve su aksı ile bir potansiyele sahip olması nedeniyle kent kullanıcıları için önemlidir. Bu bağlamda, seçilen alanın kalite standartlarının değerlendirilerek kullanıcı memnuniyetinin ölçülmesinin önemli olduğu düşünülmüştür. Çalışma doğrultusunda çıkan sonuçların, ileride gerçekleştirilecek çalışmalarda parkın potansiyelini artırıcı katkısı olacağı düşünülmektedir.

Şekil 1. Kordon Parkın şehir merkezindeki konumu (üstte), parkta yer alan elemanlar ve parkın çevresi ile ilişkisi (altta)

Kordon Parkın yapımı 2009 yılı Aralık ayında tamamlanmıştır. Şehir merkezinde ve yaya olarak kolay ulaşılabilir bir konuma sahiptir (Şekil 1). Park, ticaret dokusu içerisinde yer almaktadır. Biri kentin ana trafik arterinden, diğeri

ise en yakın mahalle olan Kayabaşı Mahallesi tarafından olmak üzere iki girişi bulunmaktadır. Mahalle tarafından olan giriş yürüme alanı ve çocuk parklarına açılırken, diğer giriş çay bahçeleri ve oturma alanlarına açılmaktadır. Park, çarşı tarafında ticari aksla sınırlandırılmış olup, kent ile görsel iletişimi kesilmiştir. Kardemir tarafında ise yeşil elemanlar ve su aksı sınırlandırıcı öge olarak, manzara sunmaktadır.

2.2. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada kullanılan yöntem iki aşamadan oluşmaktadır. Yöntemin ilk aşamasında parkta yapılan gözlemlere yer verilmiştir. Gözlem sonuçları, belirlenen kalite kriterleri dikkate alınarak fiziksel ve estetik öğeler başlıkları altında tablolar halinde sunulmuştur (Tablo 1 ve 2). Erdönmez ve Çelik (2017)'nin çalışmasının referans alındığı tablo, çalışma amacına yönelik olarak düzenlenmiş ve eklenen fotoğraflar ile yeniden oluşturulmuştur.

Yöntemin ikinci bölümünü ise anket çalışması oluşturmaktadır. Kordon Park kullanıcılarına, belirlenen kalite kriterleri ile ilgili algılarının ölçülmesine yönelik sorular yöneltilmiştir. Anket çalışması üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kullanıcılara ait demografik bilgiler, ikinci bölümde 'kullanım ve aktiviteler' kriteri ile ilgili sorular ve üçüncü bölümde ise 'konfor ve imaj' kriteri ile ilgili sorular yer almaktadır. Anket, park kullanıcıları arasından rastgele seçilen 55 kişiye uygulanmıştır. Anket verilerinin değerlendirilmesinde frekans analizinden faydalanılmıştır.

2.3. Araştırmanın Bulguları

Park kullanıcıları ile yapılan ön görüşmelerde parkın temel sorununun kimlik ve imaj olduğu anlaşılmıştır. Bu durumun ana nedeni kullanıcıların, parkın güvenliği ile ilgili olumsuz görüşleridir. Parkta yapılabilecek aktivitelerin sınırlı olması ve mevcutta kullanımda olan çay bahçelerinin (aile ve bekâr kullanıcılar için) seperatörler ile ayrılmasının sosyalleşme imkânının önüne geçmesi gibi problemlerin varlığı dikkat çekmektedir. Yapılan gözlemlerde, parkta yetişkinler için dinlenme, yeme-içme; çocuklar için ayrılan bölümde oyun oynama dışında yapılabilecek bir aktivite bulunmadığı tespit edilmiştir. Bunun yanında parkın bakım ve temizlik ile ilgili de iyileştirilmesi beklenen sorunlarının olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 1. Kordon Parkı Oluşturan Fiziksel Öğeler

Kordon Parkı Oluşturan Fiziksel Öğeler	
Kriterler ve Gözlemler	Görseller
<p><u>Mekânsal Cekicilik</u></p> <p>Park girişleri tanımlı bulunmamıştır. Giriş parkın konumu dolayısıyla yeni kullanıcılar için fark edilebilir değildir. Park alanında yer alan ticari mekânlar davetkâr değildir. Balık pazarı olarak kullanılan park girişi, düzensiz ve kötü bir imaj yaratmaktadır.</p>	 <p>Çarşı girişi</p> <p>Balık pazarı</p>
<p><u>Tasarımda Esneklik</u></p> <p>Park alanında yer alan kafelerde aile ve bekâr kullanıcıların bulunduğu mekânlar bölücülerle ayrıştırılmıştır. Park mobilyaları ve mekânların konumlandırılış biçimleri ve tasarımları, farklı aktiviteler için imkân sağlamamaktadır.</p>	

<p><u>Yaya Dolaşımı</u></p> <p>Park, nitelikli bir geçiş güzergâhı üzerinde yer almamaktadır. Yaya sirkülasyonu için ayrılmış olan, etrafı sınırlanmış tek bir aks bulunmaktadır.</p>	 <p>Yürüyüş yolu</p>
<p><u>Engelli Erişimi ve Kullanımı</u></p> <p>Parkın çarşı tarafındaki girişinde kot farkı bulunmaktadır ve engelli erişimine uygun düzenleme düşünülmemiştir. Ancak Kayabaşı Mahallesi yönündeki girişinde engelli ulaşımını kısıtlayıcı bir faktöre rastlanmamıştır.</p>	 <p>Çarşı girişi merdiveni Kayabaşı Mahallesi girişi</p>
<p><u>Açık-Kapalı Mekânlar</u></p> <p>Farklı kullanıcı profili ve aktiviteler için yeterli açık ve kapalı mekân bulunmamaktadır. (Çocuk oyun alanı, spor alanı vb.) Açık ve kapalı alanlar tüm mevsimlerde kullanıma uygun değildir.</p>	 <p>Çocuk oyun alanı</p> <p>Çardak</p>
<p><u>Donatılar</u></p> <p>Donatılar, bakımsız ve niteliksizdir.</p>	 <p>Çöp kutuları Bank</p>
<p><u>Yer Döşemeleri, Seviye Farklılıkları ve Alt Bölgeler</u></p> <p>Tüm yer döşemesinde parke taşı kullanılmış olup, seviye farklılıkları ve alt bölgeler oluşturulmamıştır.</p>	

Tablo 2. Kordon Parkı oluşturan estetik öğeler

Kordon Parkı Oluşturan Estetik Öğeler	
Kriterler ve Gözlemler	Görseller
<p><u>Bitkisel Elemanlar</u></p> <p>Araç çayı aksında devam eden doğal bitkisel elemanlar ile park alanındaki diğer yeşil alanlar yeterince bakımlı değildir.</p>	
<p><u>Aydınlatma Elemanları</u></p> <p>Aydınlatma elemanları bulunmaktadır ancak estetik bir görünüme sahip değildir.</p>	
<p><u>Su Ögesi</u></p> <p>Park alanında yer alan Araç çayı, kafeterya tarafında görsel bir eleman olarak kullanılmakta, kullanıcı ile doğrudan bir etkileşimi bulunmamaktadır. Parkın Kayabaşı Mahallesi yönünde ise, balık tutma amacıyla kullanımlara rastlanmaktadır.</p>	
<p><u>Sanatsal Objeler</u></p> <p>Park alanı içerisinde sanatsal objeler yer almamaktadır.</p>	

Karabük Kordon Park özelinde gerçekleştirilen araştırmaya yöntemin ikinci kısmı olan anket çalışması ile devam edilmiştir. Anket çalışmasına kullanıcıların sosyo-demografik özellikleri belirlenerek başlanılmıştır (Tablo 3.).

- Verilerin değerlendirilmesinde anket çalışmasına katılan 29 erkek ve 26 kadın olmak üzere toplam 55 kullanıcının cevapları incelenmiştir. Buna göre deneklerin %52,7'sinin erkek, %47,3'ünün ise kadın olduğu görülmüştür.
- Ankete katılanların medeni durumları incelendiğinde; kullanıcıların %51,9'unun bekâr, %48,1'inin evli olduğu belirlenmiştir.
- Yaş dağılımları incelendiğinde ise kullanıcıların %29,6'sının 17-25, %63'ünün 26-55, %7,4'ünün ise 56 ve üzeri yaş aralığında olduğu belirlenmiştir.
- Ankete katılan kullanıcıların Karabük'te yaşama sürelerine bakıldığında; 20 yıldan uzun süredir yaşayanların %56,4 oran ile çoğunlukta olduğu gözlemlenmiştir. 1-5 yıl ile 6-20 yıl arasında Karabük'te yaşayan kullanıcıların ise %21,8 oran ile eşit olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Ankete katılan park kullanıcılarının demografik özellikleri

Kişisel Bilgiler		F	%
1. Cinsiyetiniz nedir?	Kadın	26	47,3
	Erkek	29	52,7
	Toplam	55	100
2. Medeni durumunuz?	Evli	26	48,1
	Bekar	28	51,9
	Toplam	54	100
3. Kaç yaşındasınız?	12-16	0	0
	17-25	16	29,6
	26-55	34	63
	56 ve üzeri	4	7,4
	Toplam	54	100
4. Oturduğunuz ev tipi?	Apartman dairesi	42	76,4
	Toplu konut	2	3,6
	Müstakil bahçeli	11	20
	Toplam	55	100
5. Çalışma durumunuz?	Çalışıyor	33	66
	Emekli	3	6
	Öğrenci	16	32
	Toplam	50	100
6. Kaç yıldan beri Karabük'te kalıyorsunuz?	1-5 yıl	12	21,8
	6-20 yıl	12	21,8
	20'den fazla	31	56,4
	Toplam	55	100

Kullanım ve Aktiviteler

Anket çalışmasının ikinci bölümünde katılımcılara park içerisinde yer alan aktiviteler ve kullanımlar ile ilgili sorular yöneltilmiştir (Tablo 4.).

- Ankete katılan kullanıcıların %70,9'unun park içerisinde yer alan aktiviteleri yetersiz, %25,5'inin orta, %5,5'inin ise yeterli bulunduğu belirlenmiştir. Kullanıcıların aktivitelerin çeşitliliği hakkındaki görüşlerine bakıldığında ise %87'sinin yetersiz, %13'ünün yeterli bulunduğu gözlenmiştir.
- Ankete katılan kullanıcıların gerçekleştirdikleri aktivitelere bakıldığında çoğunluğun %68,5 oranında parki dinlenmek amacıyla kullandığı belirlenmiştir. En az gerçekleştirilen aktiviteler ise %1,9 oranında piknik yapmak ve köpek gezdirmek olarak tespit edilmiştir. Kadın kullanıcıların verdikleri cevaplar incelendiğinde, %69,2'sinin parkta dinlenmeyi tercih ettikleri tespit edilmiştir. Kadın kullanıcıların hiç yapmadığı aktivitenin ise köpek gezdirmek olduğu belirlenmiştir. Erkek kullanıcıların %68,9 oran ile parkta en çok gerçekleştirdiği aktivitenin dinlenmek, hiç gerçekleştirmedikleri aktivitenin ise piknik yapmak olduğu belirlenmiştir. Yapılan aktivitelerin çeşitliliği ile yaş faktörü arasındaki ilişkiye bakıldığında tüm yaş gruplarında en çok tercih edilen aktivitenin dinlenmek olduğu tespit edilmiştir. 17-25 arası yaş grubunda bu oran %75, 26-55 yaş grubunda %97, 56 ve üzeri yaş grubunda %75 olduğu gözlenmiştir. Tüm yaş gruplarında en az tercih edilen aktivite ise köpek gezdirmektir. 17-25 ile 56 ve üzerinde bu oran 0 iken, 26-55 yaş grubunda %2,9'dur.
- Ankete katılan kullanıcıların park alanında yetersiz buldukları aktivite ve olanaklar, %71,7 oranında sosyal aktivite alanı, %52,8 oranında çocuk oyun alanı, %49,1 oranında spor alanı, %47,2 oranında tuvalet, %41,5 oranında donatı elemanlarıdır. Ankete katılan kullanıcıların %7,5'i ise park alanında yetersiz gördükleri aktivite ve olanakların olmadığı belirtmişlerdir.

- Ankete katılan kullanıcıların parka %64,2 oranında arkadaşlarıyla, %43,4 oranında ailesiyle, %24,5 oranında yalnız, %17 oranında kız/erkek arkadaşlarıyla, %1,9 oranında çocuğu ve köpeğiyle geldiği belirlenmiştir.
- Kullanıcıların %36,5'inin yılda 1-2 kez, %23,1 haftada en az 1 kez, %19,2'sinin ilk defa, %11,5'inin her gün parkı kullandığı tespit edilmiştir. Kadın kullanıcıların büyük çoğunluğunun parkı %34,6 oran ile yılda 1-2 kez, erkek kullanıcıların ise %37,9 oran ile haftada en az 1 kez parka geliş sıklıkları olduğu tespit edilmiştir. Parkın en az kullanıldığı zaman diliminin %8 oranla hafta içi sabah olduğu tespit edilmiştir. Mevsimsel dağılıma bakıldığında, en çok tercih edilen mevsimin %53,8 oran ile yaz olduğu görülmüştür. Kış aylarında ise parkın hiç kullanıcısının olmaması dikkat çeken bir sonuç olmuştur.

Tablo 4. Ankete katılan kullanıcıların parkın kullanım ve aktiviteler hakkındaki görüşleri

Kullanım ve Aktiviteler	F	%
7. Park içerisinde yer alan aktiviteleri yeterli buluyor musunuz?	Yetersiz	39 70,9
	Orta	14 25,5
	Yeterli	3 5,5
	Toplam	55 100
8. Aktivitelerin çeşitliliğini yeterli buluyor musunuz?	Yetersiz	47 87
	Yeterli	7 13
	Toplam	54 100
9. Park içerisinde hangi aktiviteleri yaparsınız?	Dinlenmek	37 68,5
	Piknik yapmak	1 1,9
	Balık tutmak	2 3,7
	Spor yapmak	9 16,7
	Köpeğimi gezdirmek	1 1,9
	Geçiş için	23 42,6
	Gezmek	20 37
	Gazete-kitap okumak	13 24,1
Toplam	54 100	
10. Park içerisinde yetersiz bulduğunuz aktivite ve olanaklar nelerdir?	Yok	4 7,5
	Tuvalet	25 47,2
	Çocuk oyun alanı	28 52,8
	Sosyal aktivite alanı	38 71,7
	Spor alanı	26 49,1
	Donatı elemanları	22 41,5
Toplam	53 100	
11. Bu parka kimlerle geldiniz?	Yalnız	13 24,5
	Arkadaşlarımla	34 64,2
	Ailemle	23 43,4
	Çocuğumda	1 1,9
	Kız veya erkek arkadaşım	9 17
Toplam	53 100	
12. Bu parka geliş sıklığınız?	İlk defa	10 19,2
	Haftada en az 1 kez	12 23,1
	Ayda en az 1 kez	5 9,6
	Yılda 1-2 kez	19 36,5
	Her gün	6 11,5
Toplam	52 100	
13. Bu parka hangi günlerde geliyorsunuz?	Hafta sonu sabah	6 12
	Hafta sonu akşam	13 26
	Hafta içi sabah	4 8
	Hafta içi akşam	10 20
	Her ikisi de sabah	15 30
	Her ikisi de akşam	13 26
Toplam	50 100	
14. Bu parka hangi mevsimde geliyorsunuz?	İlkbahar	13 25

Yaz	28	53,8
Sonbahar	6	11,5
Kış	0	0
Hepsi	19	36,5
Toplam	52	100

Konfor ve İmaj

Anket çalışmasının üçüncü bölümünde katılımcılara park alanının konfor ve imajı hakkında çeşitli sorular yöneltilmiştir (Tablo 5).

- Ankete katılan kullanıcıların %49,1'inin parkı konforsuz, %47,2'sinin orta, %3,8'inin ise konforlu bulduğu belirlenmiştir. Parkın imajı hakkındaki kullanıcı görüşlerinin ise %49,1 oranında kötü, %41,5 oranında orta, %11,3 oranında iyi olduğu gözlenmiştir.
- Ankete katılan kullanıcıların parkın güvenliği hakkındaki görüşleri incelendiğinde ise; %34 oranında güvensiz, %24,5 oranında güvenli bulunduğu görülmüştür. Kullanıcıların %41,5'i ise parkın güvenliği konusunda orta yanıtı vermiştir. Kadın kullanıcılar, erkek kullanıcılara oranla parkı daha güvensiz bulmaktadır. Kadınlarda bu oranın %38,4 iken erkeklerde %27,5 olduğu tespit edilmiştir.
- Park içerisindeki rahatsız eden aktivitelere verilen yanıtlar incelendiğinde, %76,5 oranında serseri gençlerin varlığı, %29,4 oranında alkol kullanımı, %19,6 oranında çiftlerin uygunsuz davranışları, %9,8 oranında sokak satıcıları ve %5,9 oranında köpekler yanıtlarının verildiği belirlenmiştir. Park kullanıcılarının %15,7'si ise rahatsız edici aktivite bulunmadığını belirtmiştir.
- Ankete katılan kullanıcıların %24,5'i parkta acil bir durum olsa yardıma ulaşmanın kolay, %22,6'sı ise zor olduğunu belirtmiştir. Park içerisinde yardıma ulaşmak için kullanıcılar, %77,4 oranında güvenlik personeli, %47,2 oranında ilk yardım ünitesi, %28,3 oranında telefon bulunmasını istediklerini belirtmiştir.
- Ankete katılan kullanıcıların parkın aydınlatması, bitkilendirmesi ve temizliği konusunda orta yanıtı verdikleri tespit edilmiştir (sırası ile %42,6, %43,6, %54,5). Ancak parkın bakımı hakkındaki kullanıcı görüşleri %51,9 oran ile bakımsız olarak sonuçlanmıştır. Park kullanıcılarının en büyük bakım sorunu olarak gördükleri konu %57,7 oran ile yeşil alan yetersizliğidir.
- Ankete katılan park kullanıcılarından, son olarak park hakkında genel bir değerlendirme yapmaları istenmiştir. Genel değerlendirme sonucunda katılımcıların %49,1'inin orta, %41,8'inin kötü, %9,1'inin iyi yanıtı verdikleri tespit edilmiştir. Erkek kullanıcıların %51,7'si, kadın kullanıcıların ise %46,1'i orta yanıtı vermiştir. Kullanıcı memnuniyeti ve yaş arasındaki ilişkiye bakıldığında ise; 56 yaş ve üzerindeki kullanıcıların %75 oran ile parktan memnun olmadıkları gözlenmiştir. 17-25 yaş aralığı ise %68,75 oranla parktan en çok memnun olan yaş grubunu oluşturmaktadır.

Tablo 5. Ankete katılan kullanıcıların parkın konfor ve imajı hakkındaki görüşleri

Konfor ve İmaj	F	%	
15.Sizce bu park konforlu bir park mı?	Konforsuz	26	49,1
	Orta	25	47,2
	Konforlu	2	3,8
	Toplam	53	100
16.Sizce bu parkın nasıl bir imajı vardır?	Kötü	26	49,1
	Orta	22	41,5
	İyi	6	11,3
	Toplam	53	100
17.Bu parkta kendinizi güvende hissediyor musunuz?	Güvensiz	18	34
	Orta	22	41,5
	Güvende	13	24,5
	Toplam	53	100
18.Park içinde sizi rahatsız eden aktiviteler var mı?	Yok	8	15,7
	Çiftlerin uygunsuz davranışları	10	19,6

	Sokak satıcıları	5	9,8
	Hırsızlık	1	2
	Serseri gençlerin varlığı	39	76,5
	Alkol kullanımı	15	29,4
	Köpekler	3	5,9
	Toplam	51	100
19.Sizce bu parkta acil bir durum olsa yardıma ulaşmak ne kadar kolay olabilir?	Zor	12	22,6
	Orta	28	52,8
	Kolay	13	24,5
	Toplam	53	100
20.Yardıma ulaşmak için park içerisinde hangi olanakların bulunmasını istersiniz?	Güvenlik personeli	41	77,4
	İlk yardım ünitesi	25	47,2
	Telefon	15	28,3
	Toplam	53	100
21.Park içerisindeki aydınlatmayı yeterli buluyor musunuz?	Yetersiz	7	13
	Orta	23	42,6
	Yeterli	10	18,5
	Fikrim yok	14	25,9
	Toplam	54	100
22.Park alanının bitkilendirilmesini yeterli buluyor musunuz?	Yetersiz	23	41,8
	Orta	24	43,6
	Yeterli	8	14,5
	Toplam	55	100
23.Park alanının temizliğini yeterli buluyor musunuz?	Yetersiz	20	36,4
	Orta	30	54,5
	Yeterli	5	9,1
	Toplam	55	100
24. Park alanını gürültülü buluyor musunuz?	Gürültülü	14	25,5
	Orta	35	63,6
	Sessiz	6	10,9
	Toplam	55	100
25. Parkın bakımı ile ilgili düşünceni nedir?	Bakımsız	28	51,9
	Orta	24	44,4
	Bakımlı	2	3,7
	Toplam	54	100
26. Sizce park içerisinde hangi bakım sorunu vardır?	Yok	3	5,8
	Hayvan pislikleri	6	11,5
	Yeşil alanlar	30	57,7
	Tamir gerektiren döşemeler	23	44,2
	Hasarlı yapı ve ekipmanlar	24	46,2
	Çöp	24	46,2
	Karalamalar	14	26,9
	Toplam	52	100
27.Bu parkla ilgili genel bir değerlendirme yaparsanız parka nasıl bir not verirsiniz?	Kötü	23	41,8
	Orta	27	49,1
	İyi	5	9,1
	Toplam	55	100

SONUÇ:

Kent yaşamında toplumsal kaynaşmayı sağlaması, ilişkileri güçlendirmesi ve kent kullanıcılarına rekreasyonel olanaklar sunması nedeniyle kent parklar büyük bir öneme sahiptir. Parklar, buldukları çevrenin mekânsal kalitesini artırıcı bir etkiye sahiptir.

PPS (2009)' un parkların tam anlamıyla potansiyellerine ulaşması için belirlediği, parkın farklı kullanıcı grupları için ortam sağlaması gerektiği ilkesi göz önüne alındığında, kordon parkta kullanıcı yaş grupları arasındaki dengesiz dağılım dikkat çekmektedir. Kordon park genellikle 26-55 yaş aralığında (%63) bulunan bireyler tarafından kullanılmaktadır.

Mekân kalitesi ve açık alan aktiviteleri arasındaki ilişkiye bakıldığında, isteğe bağlı aktivitelerin sıklığı sosyal aktiviteleri artmasına yardımcı olmaktadır (Gehl, 1987). Ancak Kordon park kullanıcılarının %70,9'u park içerisinde yer alan aktiviteleri, %87'si de aktivitelerin çeşitliliğini yetersiz bulduklarını belirtmiştir. Yapılan aktivitelerin çeşitliliğine bakıldığında kullanıcıların en çok dinlenme (%68,5) amaçlı parkta bulunmasının, park içerisindeki aktivitelerin çeşitliliğine katkı sağlayacak kamusal ve özel alanların yetersizliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Parkin en az hafta içi gündüz saatlerinde (%8) kullanıldığı gözlenmiştir. Bu doğrultuda şehrin ticari merkezinde yer alan parkın, çalışanlar için öğle aralarında yemek molası amacıyla kullanabilecekleri, açık havada kısa süreli çalışabilecekleri bir mekân haline dönüşemediği sonucuna varılmıştır. Parkın mevsimsel kullanım oranlarına bakıldığında kış aylarında hiç kullanıcısının olmaması da dikkat çekmiştir. Bu duruma, parkın kış ayları için korunaklı ve uygun esnek bir tasarıma sahip olmamasının yol açtığı düşünülmektedir.

Park kullanıcılarının genel değerlendirmesi parkın kötü bir imajı olduğu ve konforsuz olduğu yönündedir. Bu sonucun en büyük nedenlerinden biri parkın kullanıcılar tarafından güvensiz bulunmasıdır. Kadın kullanıcılar, erkek kullanıcılara oranla parkı daha güvensiz bulmaktadır. Parkın sürekli kullanıcılarına bakıldığında ise erkeklerin daha yoğunlukta (%37,9 haftada en az 1 kez) olması bu durumun bir sonucu olarak görülmektedir.

Kullanıcıların park ile ilgili görüşleri genel olarak değerlendirildiğinde; ileride yapılacak olan çalışmalarda, parkın imaj ve konforu gözetilerek, doğal alanları ile daha fazla etkileşime geçilecek düzenlemeler yapılmalıdır. Bu bağlamda; parkın farklı kullanıcı gruplarına hitap eden aktivitelerin yapılabildiği özelleşmiş alan çözümleri düşünülmelidir. Kullanıcıların parkın güvenliği konusundaki endişelerine çözüm sunabilecek düzende oturma ve dinlenme alanları tasarlanmalıdır. Parkın mevcut doğal güzelliğinden yararlanmaya olanak sağlayan aktiviteler çeşitlendirilmeli ve artırılmalıdır. Bu duruma bir çözüm olarak, parka balık tutma amacıyla gelen kullanıcılara ayrılmış alanların ve dinlenme amacıyla gelen kullanıcılara Araç çayı ile görsel temas sağlandığı yeşil alanların düzenlenmesi önerilebilir. Bu doğrultuda ileride gerçekleştirilecek olan tasarımlar mevsimsel çözümler düşünülerek gerçekleştirilmelidir.

KAYNAKÇA:

Alpak, E. M., Düzenli, T., Yılmaz, S. (2018). Kamusal Açık Mekânların Kalitesi ve Sosyal Etkileşim Üzerindeki Etkileri. *Journal Of History Culture And Art Research*, 7(2).

Arendt, H. (1994). İnsanlık Durumu, (Çev. Bahadır Sina Şener). *İstanbul: İletişim Yayınları*.

Arslan, D. (2005). *Kıyı Alanların Yeniden Gelişim Sürecinde Kentsel Açık Alanların Değerlendirilmesi: İstanbul Örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bahçe-Şehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Erdönmez, E., Çelik, F. (2017). Kentsel Mekânda Kamusal Alan İlişkileri. *Kültür Envanteri*, 14(14).

Francis, M. (2006). Urban Parks As Community Place. *G5 International Urban Design Symposium*. Available at: file:///C:/Users/toshiba/Desktop/UrbanParksasCommunityPlaces.pdf.

Gehl, J. (1987). *Life Between Buildings: Using Public Spaces*, New York: Van Nostrand Reinhold.

Habermas, J. (2004). *Kamusal Alan*. (Der. ve Çev. Meral Özbek). İstanbul: Hil Yayın.

İnceoğlu, M., Aytuğ, A. (2009). Kentsel Mekânda Kalite Kavramı. *Megaron*, 4(3).

Lofland, L. H. (2017). *The public realm: Exploring the city's quintessential social territory*. Routledge.

Low, S., Taplin, D., Scheld, S. (2005). *Rethinking Urban Parks: Public Space and Cultural Diversity*. America: University of Texas Press.

Olgun, H. B. (2017). Jürgen Habermas, Hannah Arendt ve Richard Sennett'in Kamusal Alan Yaklaşımları. *Sosyolojik Düşün*, 2(1).

Önal, F. (2014). Kamusal Bir Alan Olarak Parkları Yeniden Düşünmek. *Mimarist*, 2014(1).

Project for Public Spaces. (2009). Signature Places: Great Parks We Can Learn From. Erisim adresi <https://www.pps.org/article/six-parks-we-can-all-learn-from>.

Rapoport, A. (1990). *The Meaning Of The Built Environment: A Nonverbal Communication Approach*. America: University Of Arizona Press.

Sennett, R. (1996). *Kamusal İnsanın Çöküşü*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Tonnelat, S. (2010). The Sociology Of Urban Public Spaces. *Territorial Evolution And Planning Solution: Experiences From China And France*. Available at: http://stephane.tonnelat.free.fr/Welcome_files/SFURP-Tonnelat-published.pdf.

Url- 1: <https://sozluk.gov.tr/>, erişim tarihi, 27.12.2019.

Yücel, G.F., Yıldızlı, A.C. (2006). Kent Parkları ile İlgili Kalite Kriterlerinin Oluşturulması. *İTÜ Dergisi*, 5(2).

Whyte, W. H. (1980). The social life of small urban spaces.

